

Інновації в освітньому процесі

В умовах розбудови національної системи загальної середньої освіти важливого значення набуває інноваційна діяльність Закладів загальної середньої освіти, яка характеризується системним експериментуванням, апробацією та застосуванням інновацій (нововведень) в освітньому процесі.

Під освітніми інноваціями розуміють новизну, що істотно змінює результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені чи нові:

- освітні, дидактичні, виховні системи;
- зміст освіти;
- освітні, педагогічні технології;
- методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання і виховання;
- технології управління закладом освіти, системою освіти.

Освітні інновації розподіляються на психолого-педагогічні, науково-виробничі та соціально-економічні. До психолого-педагогічних відносяться нововведення у навчальному, виховному й управлінському процесах; до науково-виробничих – комп'ютерні, мультимедійні технології, сучасне матеріально-технічне обладнання; до соціально-економічних – юридичні, правові, економічні та інші нововведення.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ

До навчальної інноваційної технології відноситься відповідний добір операцій та дій педагога з учнем, в результаті яких суттєво поліпшується мотивація учнів до навчального процесу. Це – особистісно орієнтована, інтеграційна, інформаційна, дистанційна, модульно-розвивальна, розвивальна та інші технології.

Виховна інноваційна технологія – це мистецькі засоби й прийоми впливу педагога на свідомість особистості учня з метою формування в нього особистісних цінностей у контексті із загальнолюдськими. До таких

технологій відносяться: технологія ранньої соціалізації учнів, формування почуття національної гідності у шкільної молоді, духовного розвитку учнів тощо.

Управлінська інноваційна технологія включає в себе сучасні інформаційні та діагностичні технології, технології економічного та психологічного впливу на підлеглого, що створюють умови для оперативного й ефективного прийняття керівником управлінського рішення.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Педагогічна **інноватика** – це вчення про створення педагогічних новацій, їх оцінку, освоєння педагогічним співтовариством і використання та застосування на практиці. Це визначення загалом характеризує предмет педагогічної інноватики. У зв'язку з цим можна говорити про інноваційні процеси (створення освоєння і застосування педагогічних інновацій), які і повинна вивчати педагогічна інноватика.

У науковій літературі поняття «нововведення» визначається як цілеспрямована зміна, яка вносить у середовище нові стабільні елементи (новації), що викликають перехід системи з одного стану в інший. У педагогічних інтерпретаціях інновація означає нововведення в педагогічній системі, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу// **Дичковська І.М. Актуальні проблеми педагогічної інноватики. – В кн.: Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2002р.**

Інновації – це актуально значущі й системні новоутворення, які виникають на основі різноманітних ініціатив і нововведень, що стають перспективними для еволюції освіти й позитивно впливають на її розвиток// **Курило В.С. Інноваційні процеси освітніх системах/Вісник Луганського державного педагогічного університету. 2000р.**

Інновації – це ідеї, і процеси і засоби, і результати, взяті в єдності якісного вдосконалення педагогічної системи (Підласий І.).

Інновація освіти – 1) Цілеспрямований процес часткових змін що ведуть або до модифікації цілей навчання, або до модифікацій каналів навчання, що використовується.

Часто полягає в адаптації процесу навчання до змін, які, як правило, мають місце всередині або поза системою навчання.

2) Цілеспрямована зміна, що полягає у появі нової технології або в зміні принципів, на яких ґрунтується функціонування якоїсь системи// **Короткий енциклопедичний словник зарубіжних педагогічних термінів. 1995р.**

Освітні **інновації** – це нововведення в освітньому процесі (мета, зміст, принципи, структура, форми, методи, засоби, технології навчання, виховання, управління), ядром якого є нова освітня ідея, шляхом реалізації експериментальна діяльність, носієм – творча особистість ринку// **Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць. 2000р.**

Педагогічна інновація – це новий підхід до організації народної освіти, пов'язаний з вимогами економічного, соціального, політичного та культурного життя народу, і реформування на цій основі її теоретико-методичних засад, концептуальних підходів, структури, створення оригінальних технологій навчання і виховання, методів управління, впровадження у практику наукових досягнень і поширення передового досвіду// **Короткий енциклопедичний словник зарубіжних термінів. 1995р.**

Педагогічні інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. Прямим продуктом творчого пошуку можуть бути нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні// **Курило В.С. Інноваційні процеси в освітніх системах. 2000р.**

... «педагогічні **новації**» - нові ідеї в педагогіці, зорієнтовані на зміні різних структурних систем і компонентів освіти;

- «педагогічні **інновації**» («нововведення») – процес залучення до практики освітніх технологій (ідей), у результаті впровадження яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних систем і компонентів

освіти. Це поняття має сумарний характер, складається з двох форм: власне ідеї та процесу її реалізації;

- **«інноваційною педагогічною діяльністю»** вважаємо таку, що своїм характером і формою роботи, а також результатами свідчить про здатність суб'єктів освітньої діяльності до генерації ідей, їх втілення, аналізу моніторингових даних та продукування нової педагогічної ідеї, оприлюднення результатів, а також забезпечення умов для впровадження нових ідей у систему освіти.

«інноваційна політика в освіті» - це особливий вид діяльності суб'єктів освіти, пов'язаний з творчими пошуками нових педагогічних ідей, володінням можливостей мобільного реагування на інформаційні зміни в науково-технічній галузі та суспільному житті. «Інноваційна політика» у широкому розумінні є системою поглядів, уявлень, переконань, науково-практичного знання та рефлексії, тобто такою світоглядною системою, що здатна до прогнозування освітніх перспектив та практичної алгоритмізації нових педагогічних ідей//

Ващенко Л. Інноваційна політика як динамічна система управління освітою. 2001р.

Під **інноваційною діяльністю** – розуміється така робота освітнього закладу, котра реалізує цілісні освітні програми, що суттєво впливають на зміну філософських засад вузу, школи, принципово змінюють характер взаємин між суб'єктами педагогічного процесу, спосіб життя та діяльності вчителя та учня//

Курило В.С. Інноваційні процеси в освітніх системах. 2000р.

Інноваційна освітня діяльність – одна з форм інвестиційної діяльності, що забезпечує розробку, розповсюдження, застосування інновації у системі освіти з метою її вдосконалення або оновлення і характеризується процесами: виявлення інноваційної ініціативи, створення, апробації, розповсюдження, освоєння, збереження та експертизи освітньої інновації//

Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць. 2000р.

Участь закладів освіти в **інноваційному процесі** характеризується систематичним проведенням психолого-педагогічних та соціологічних

досліджень змісту навчання, виховання й управління, наслідками яких є суттєва зміна результативності освітнього процесу. Така діяльність закладів освіти є інноваційною.

Інновація – це економічна категорія, що визначає наявність новизни товарів, послуг, засобів виробництва, тощо, і досягається не шляхом незначних поліпшень старого устаткування чи наявності організаційної схеми, а через введення принципово нових засобів виробництва чи системи його організації.

Інноваційний процес – послідовність творчих виробничих та комерційних актів, які в сукупності приводять до появи соціально значущого нововведення.

Інноваційна діяльність – діяльність по створенню та використанню інтелектуального продукту, доведення нових оригінальних ідей до реалізації їх у вигляді готового товару (послуг) на ринку//**Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць. 2000р.**

Педагогіка – наука про навчання та виховання підростаючих поколінь. Основним джерелом пізнання закономірностей навчання й виховання є вивчення та узагальнення педагогічного досвіду. Педагогічний досвід вивчається також у ході спеціально організованого науково-педагогічного дослідження. При цьому застосовуються методи спостереження педагогічного експерименту, вивчення документації, бесід з учнями та вчителями тощо. В системі педагогічних наук виділяються такі основні галузі: методологія педагогіки, теорія навчання, теорія виховання, теорія управління освітою, методика навчання, дошкільна педагогіка, соціальна педагогіка, порівняльна педагогіка// **Гончаренко С. український педагогічний словник. 1997р.**

Нове у **педагогіці** – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, але й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дозволяє у змінних умовах і ситуаціях достатньо вирішувати завдання виховання та освіти (Загвязинський В.)//**Дичковська І.М. Актуальні проблеми педагогічної інноватики. 2002р.**

Педагогічна система характеризується цілеспрямованістю до розвитку учня, функціонуванням, особливими структурами, зв'язками між її елементами. Педагогічні системи й процеси, які відбуваються в самій системі, спрямовані на досягнення певної мети, використання у все більшій мірі найновіших інформаційних засобів.

Глобальна мета – це та, яку поставило суспільство, вона трансформується, відповідним чином змінюється і становить мету педагогічної системи, яка відображає вимоги суспільства до підростаючого покоління, до своїх членів, прогнозує діяльність для запобігання її корекції в ході виконання.

Мета, яка реалізується у педагогічних системах, створює ієрархію. Ієрархія мети наступна: загальна мета функціонування педагогічної системи; мета функціонування педагогічної системи на різних рівнях її існування; мета педагогічного процесу, який здійснюється в його елементарних формах (урок, заняття, виховний аспект, виховані заходи тощо).

Педагогічний процес – процес, який здійснюється і педагогічній системі й відображає ті зміни, які відбуваються в управлінському об'єкті (учневі), котрі оцінюються наступними показниками: якість засвоєння знань, навичок та вмінь, показники розумового розвитку, показники вихованості. Сам педагогічний процес являє собою взаємопов'язаний комплекс функціонально взаємопов'язаних компонентів, який повинен забезпечити цілеспрямоване надбання знань, навичок, умінь, котрі необхідні для майбутньої практичної діяльності.

Педагогічна технологія – означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, які використовуються для досягнення педагогічної мети (Г. Селевко).

Педагогічна технологія – це сучасний метод створення, застосування, визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з розрахунком технічних і людських ресурсів та їх взаємодію, які ставлять своїм завданням оптимізацію форм навчання і виховання (Г. Селевко).

Педагогічна технологія – це наука про розвиток, освіту, навчання і виховання особистості школяра на основі позитивних загальнолюдських

якостей та досягнень педагогічної думки, а також основ інформатики (О. Падалко).

Педагогічна технологія – сукупність засобів і прийомів, форм взаємодії вчителя й учня, яка забезпечує ефективність функціонування педагогічної системи й досягнення поставленої педагогічної мети. Педагогічна технологія виступає як динамічна, оперативно суттєва характеристика процесу, котрий здійснюється у педагогічній системі. Педагогічні технології використовуються за рівнем застосування, за філософською основою, за провідним фактором психологічного розвитку, за концепцією засвоєння, за характером змісту й структури, за організаційними формами, за типом пізнавальної діяльності, за підходом до дитини, за панівним методом, за напрямком модернізації наявної традиційної системи, за категоріями тих хто навчається. // **Лозова В. та ін. Теоретичні основи виховання. 1997р.**